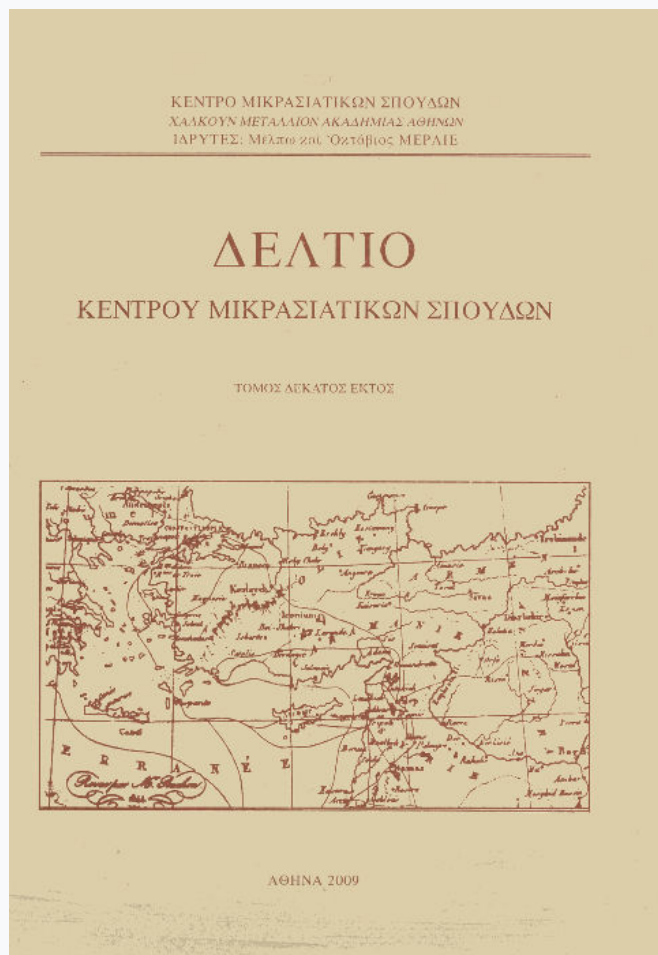

Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών

Τόμ. 16 (2009)

Ιωάννα Αγιάνογλου (1918-2009)

Αρχάγγελος Γ. Γαβριήλ

doi: [10.12681/deltiokms.24](https://doi.org/10.12681/deltiokms.24)

Copyright © 2015, Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Γαβριήλ Α. Γ. (2009). Ιωάννα Αγιάνογλου (1918-2009). *Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών*, 16, 435-438.
<https://doi.org/10.12681/deltiokms.24>

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΕΣ

ΙΩΑΝΝΑ ΑΓΙΑΝΟΓΛΟΥ
(1918-2009)

Ο θάνατος της Ιωάννας Αγιάνογλου, της αγαπημένης μας Γιαννούλας, σφραγίζει με διακριτικότητα τὸ τέλος μιᾶς δλόκληρης ἐποχῆς. Χωρὶς ποτὲ νὰ διεκδικήσει ρόλο πρωταγωνιστικό, κατάφερε νὰ ζήσει μὲ μοναδικὴ ἀξιοπρέπεια καὶ νὰ συναναστραφεῖ ὡς ἴση πρὸς ἴσους σημαντικούς ἀνθρώπους τῆς πατρίδας μας τὰ τελευταῖα ἑβδομήντα χρόνια.

Γεννήθηκε στὴν Κωνσταντινούπολη τὸ 1918. Ὁ πατέρας τῆς Μιλτιάδης Αγιάνογλου καταγόταν ἀπὸ πλούσια οἰκογένεια τῆς Μερσίνας καὶ ἡ μητέρα τῆς Εὐγενία ἦταν γόνος δύο μεγάλων Καππαδοκικῶν οἰκογενειῶν, τῶν Χρησιτίδων ἀπὸ τὸ Νέβσεηρ καὶ τῶν Σάτηρ ἀπὸ τὸ Ἀνδρονίκιο¹. Ὁ παπποὺς τῆς Γιαννούλας Γιάννης Χρησιτίδης, φαρμακοποιὸς στὴν Πόλη, ἦταν γιὸς τῆς Εὐγενίας, ἀδελφῆς τοῦ ἡγεμόνα τῆς Σάμου Κωστάκη Βαγιάνη. Ἡ πρόγιάγιά τῆς Σεραφία Σάτηρ ἦταν ἀνεψιὰ τοῦ Παύλου Καρολίδη², τοῦ βουλευτῆ, ἱστορικοῦ καὶ καθηγητῆ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ὁ ὁποῖος ἦταν τὸ καμάρι τῆς οἰκογενείας του ἀλλὰ καὶ δλόκληρου τοῦ Ἀνδρονικίου.

Ἐπειδὴ οἱ γονεῖς τῆς χώρισαν ὅταν ἦταν πολὺ μικρὴ, ἐκείνη ζοῦσε μὲ τὸν παπποῦ Γιάννη καὶ τὴ γιαγιά τῆς Φωτεινὴ στὸ Πέραν, στὴ συνοικία τοῦ Σοῦρπ Ἀγκόπ. Τὰ πρῶτα τῆς γράμματα τὰ ἔμαθε στὸ Κεντρικὸ Παρθεναγωγεῖο, ὅπου ἄρχισε νὰ φοιτᾷ τὸ 1925, ὅταν διευθυντὲς του ἦταν ἀρχικὰ ὁ Δ. Ξανθόπουλος καὶ στὴ συνέχεια οἱ Μ. Ἀναστασιάδης καὶ

1. Εἰρήνη Ρενιέρη, «Ἀνδρονίκιο : Ἐνα Καππαδοκικὸ χωριὸ κατὰ τὸν 19ο αἰῶνα», *Μνήμων* 15 (Ἀθήνα 1993), σ. 35.

2. Χριστόφ. Χρησιτίδης, *Χρόνια Κατοχῆς (1941-1944)*, Ἀθήνα 1971, σ. 532.

Θωμᾶς Νάτσινας³. Τὸν Σεπτέμβρη τοῦ 1931 γράφτηκε στοῦ Ζάππειο ἀλλὰ στίς ἀρχές τοῦ 1932 ἡ κατάσταση ἄλλαξε δραματικά γιὰ τὴν οἰκογένειά της.

Τὸ 1931 ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνηση μὲ νόμο ἀπαγόρευσε στοὺς Ρωμαιο-ρθόδοξους⁴ φαρμακοποιοὺς τὴν ἄσκηση τοῦ ἐπαγγέλματός τους, ἀνακαλῶντας τὶς ἄδειες λειτουργίας τῶν φαρμακείων τους. Ὁ Γιάννης Χρηστίδης, μὴ μπορώντας πιά νὰ ἐργαστεῖ καὶ ἀντιμετωπίζοντας σοβαρὸ οἰκονομικὸ πρόβλημα, ἀναγκάστηκε τελικὰ νὰ ἐγκαταλείψει τὴν Πόλη καὶ νὰ ἐγκατασταθεῖ τὸ 1932 μὲ τὴν οἰκογένειά του στὴν Ἀθήνα⁵, ὅπου ἤδη βρισκόταν καὶ δικηγοροῦσε ὁ γιός του Χριστόφορος. Ὅλοι μαζί νοίκιασαν ἓνα σπίτι στὴν ὁδὸ Καλλιδρομίου καὶ στείλανε τὴ Γιαννούλα στοῦ καλὸ ἰδιωτικὸ σχολεῖο τῆς Μίνας Ἀηδονοπούλου, ποὺ λειτουργοῦσε στὴ λεωφόρο Ἀλεξάνδρας.

Τελειώνοντας τὸ Γυμνάσιο, ἀποφάσισε νὰ ἀκολουθήσει τὸ παράδειγμα τοῦ θείου της καὶ ἄρχισε νὰ φοιτᾷ στὴ Νομικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Δυστυχῶς στοῦ τέλος τοῦ πρώτου ἔτους ἡ ἀδενοπάθεια ποὺ τότε προσέβαλλε πολὺ συχνὰ τὰ νεαρὰ ἄτομα, ἀφοῦ τὴν ταλαιπώρησε γιὰ ἀρκετὸ χρονικὸ διάστημα, τὴν ἀνάγκασε νὰ ἐγκαταλείψει ὀριστικά τὶς σπουδές της ἀφήνοντάς της μόνο κέρδος τὰ πολλὰ μυθιστορήματα καὶ ποιητικὲς συλλογές ποὺ διάβασε στὴ διάρκεια τῆς ἀρρώστιας της.

Εἶχε πιά ἔρθει ἡ ὥρα νὰ μπεῖ στὴ βιοπάλη. Χάρη στίς τρεῖς ξένες γλῶσσες ποὺ ἤξερε νὰ μιλᾷ καὶ νὰ γράφει πολὺ καλὰ βοῆκε, λίγο πρὶν ξεσπάσει ὁ πόλεμος, δουλεῖα στὴ Σόκον⁶, τὴ μεγάλη πετρελαϊκὴ ἐταιρεία ποὺ ἀργότερα μετονομάστηκε σὲ Mobil Oil. Κάθε μέρα, ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸ, ὅπου εἶχε ἐγκατασταθεῖ ἡ οἰκογένειά της σὲ ἓνα πανέμορφο σπιτάκι ποὺ εἶχε χτίσει ὁ θεὸς της δίπλα στὴ θάλασσα, μὲ τὸ λεωφορεῖο ἐρχόταν στὴν Ἀθήνα⁷ στὰ γραφεῖα τῆς ἐταιρείας στὴν ὁδὸ Κοραῆ 4.

3. Σούλα Μπόζη, *Ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Κωνσταντινούπολης*, Ἀθήνα, Ἑλληνικά Γράμματα, 2002, σ. 121. Αἴμ. Ξανθοπούλου, «155 Χρόνια ἀπὸ τὴν ἰδρυση τοῦ Κεντρικοῦ Παρθεναγωγείου», ἐφ. *Ὁ Πολίτης*, Ἰανουάριος 2006, σ. 4.

4. Στὰ τουρκικά: Ροῦμ-Ορτοντόξ.

5. Πληροφορίες ἀπὸ κείμενο αἵτησης τοῦ Γιάννη Χρηστίδη γιὰ χορήγηση ἀδείας φαρμακείου στὴν Ἀθήνα (Ἀρχεῖο Ἀρχαγγέλου Γαβριήλ), Χριστόφ. Χρηστίδης, ὁ.π., σ. 539.

6. Πληροφορίες ἀπὸ ἀλληλογραφία τῆς οἰκογενείας Χρηστίδη (Ἀρχεῖο Ἀρχαγγέλου Γαβριήλ).

7. Χριστόφ. Χρηστίδης, ὁ.π., σ. 65.

Ήταν πιά μιὰ έντυπωσιακή μελαχρινή κοπέλα, ή όποία όχι μόνο μέ τήν όμορφιά της αλλά και μέ τήν εύφυνία, τήν εύαισθησία και τήν καλλιέργεια της προκαλούσε τήν προσοχή τών φίλων του θείου της Χρίστου Χρηστίδη. Και αὐτοί οί φίλοι δέν ήταν τυχαίοι άνθρωποι, αφού μεταξύ τους εκείνη τήν εποχή περιλαμβάνονταν ό Άγγελος και ή Άννα Σικελιανού, τό ζευγος Μερλιέ, ό Μανώλης Τριανταφυλλίδης, ό Γιάννης Κακριδής, ό Έλισταίος Γιαννίδης, ό Γιώργος Θεοτοκάς, ό Γιώργος Καρτάλης, ή Μαρία Ίορδανίδη, ό Ξενοφώντας Λευκοπαρίδης, ό μετέπειτα στρατηγός Γιώργος Ίορδανίδης και πολλοί άλλοι.

Έντωμεταξύ, ό πόλεμος πού ξέσπασε έφερε καινούργιες φουρτούνες στην οικογένεια της Γιαννούλας. Η κατοχική κυβέρνηση του Τσολάκογλου απαλλοτρίωσε τό σπίτι του Έλληνικού*, γιά νά γίνει εκεί τό αεροδρόμιο, γιά τήν κατασκευή του όποιου βιάζονταν οί Γερμανοί. Όλη ή οικογένεια αναγκάστηκε τόν Όκτώβρη του 1941 νά μετακομίσει στην Καλλιθέα, στην όδό Ευαγγελιστριάς 68. Δύο μήνες μετά, από αὐτό τό σπίτι ή Γιαννούλα θά βγει έρωτευμένη νύφη γιά νά παντρευτεί στόν κοντινό ναό της Ευαγγελίστριας στοῦ Χαροκόπου τόν Κεφαλλονίτη Σπύρο Πινιατῶρο, ένα πολὺ ώραίο και εύγενικό παλικάρι.

Μέ τόν Σπύρο θά ζήσει όλα τά δύσκολα χρόνια της Κατοχής, του Έμφυλίου και θά προσπαθήσει νά αντιμετώπισει μαζί του τίς αντίξοότητες της δεκαετίας του '50. Δυστυχώς και οί πιό δυνατοί έρωτες λυγίζουν κάτω από τήν πίεση τών μεγάλων οικονομικών προβλημάτων. Από κάποιο σημείο και μετά ή Γιαννούλα συνέχισε μόνη τόν αγώνα της ζωής, έχοντας πάντα τήν ύποστήριξη του θείου της, του σπουδαίου δημοτικιστή και ακούραστου συγγραφέα Χριστόφορου Χρηστίδη.

Γύρω στο 1960 ό Χρίστος άρχισε νά έχει σοβαρά προβλήματα μέ τήν καρδιά του, όποτε ή ίδια ανέλαβε νά τόν προσέχει, νά τόν περιποιείται και νά τόν βοηθά, κάθε φορά πού αὐτός είχε ανάγκη. Χωρίς τή δική της φροντίδα ό Χρηστίδης δέν θά είχε καταφέρει νά φέρει εις πέρας τό σπουδαίο έργο της τελευταίας είκοσάχρονης περιόδου της ζωής του πού ίσως ήταν γι' αὐτόν και ή πιό παραγωγική.

Ό θάνατος της μητέρας της Ευγενίας τό 1980 και του θείου της τό 1982 δέν περιόρισε τή δραστηριότητά της. Αφιέρωσε τή ζωή της στην προβολή του έργου του Χρηστίδη, στη διαφύλαξη και αξιοποίηση του πολύτιμου άρχείου και της βιβλιοθήκης του μέ δωρεές στο Κέντρο Μικρασιατικών

8. Χριστόφ. Χρηστίδης, δ.π., σ. 129.

Σπουδῶν καὶ σὲ διάφορα Μουσεῖα καὶ Ἰδρύματα, ὅπως τὸ Ἰνστιτοῦτο Νεοελληνικῶν Σπουδῶν τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Παράλληλα, μὲ γενναιοδωρία καὶ μοναδική διακριτικότητα βοηθοῦσε συνεχῶς φίλους καὶ συγγενεῖς ποὺ εἶχαν ἀνάγκη καὶ ἐνίσχυε τὸ ἔργο συλλόγων καὶ ὀργανώσεων ποὺ προσφέρουν σημαντικὲς κοινωνικὲς ὑπηρεσίες.

Ὁ θάνατος ἦταν δίκαιος μαζί της, ἀφοῦ τὴν πῆρε στὰ ἐνενήντα της χρόνια μέσα σὲ λίγα λεπτά, μὲ ἀκέραιες τίς πνευματικὲς της δυνάμεις ὡς τὴν τελευταία στιγμή καὶ χωρὶς νὰ υποφέρει καθόλου.

Ἄξιο τέλος γιὰ μιὰ ἄξια καὶ θαυμάσια γυναίκα.

ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΣ Γ. ΓΑΒΡΙΗΛ